

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ח תשרי תשפ"א: הדלקת נרות: ירושלים 5:56 תל-אביב: 6:11 חיפה 6:02 מוצאי שבת: ירושלים: 7:07 תל-אביב: 7:08 חיפה: 7:08 ר"ת: 7:46

פרשת האזינו

חסד והטבה לזולת

תפלת הרוקח נשמעת...

כאשר חלה הסבא מסלבודקה
- הגרנ"צ פינקל זצ"ל, מסר שמו
לצדיקי הדור שיתפללו עבורו. בנוסף
להם ביקש שיפנו גם לרוקח העיירה
שגם הוא יתפלל עליו.

לתמייהת מקורביו על בקשה זו,
הסביר להם: בעל חסד, עפ"י דברי
חז"ל, תפלתו נשמעת! הרוקח אמנם
עושה עבודתו למען רווח ממון, אבל
למעשה הוא עושה חסד עצום עם
הציבור, ועל כן נשמעת תפלתו.

שאל אביך ויגדך

האדם במרכז...

פעם רצה החזון איש להמחיש
למקורביו את חובת האדם לעשות
חסד עם האחרים. הוא חג חוגה עם
נקודה באמצע, ומשך ממנה מניפת
חצים לכל עבר כשהוא מסביר:

אדם נמצא תמיד בתווך. אי לכך
שומה עליו לתת את דעתו, לחשוב
ולתכנן במה הוא יכול לגמול טוב
לסביבתו, כיצד לעזור לזה ולהטיב
עם זה.

והוסיף החזון איש: במקום לעשות
כך, מה עושה האדם? הוא יושב לו
ומושך את החיצים אל עצמו מכל
הכיוונים, ומוטרד בשאלה: כיצד
יכול אני ליהנות מזה, היאך יכול
אני לקבל מזה ולהעזר על ידי זה...

הלמות עמלים ח"ב

הגומל חסד לזולתו מרבה זכויות לעצמו ולכלל העם!

נלמד מהפסוק: "לו חכמו ישכילו זאת יבינו לאחריהם" (פרק לב-כט)

ואמרו חז"ל (בספרי): "אילו נסתכלו ישראל בדברי תורה שניתנה להם, לא שלטה בהם אומה
ולשון. ומה אמרתי להם, קבלו עליכם עול מלכות שמים והכריעו זה את זה ביראת שמים והתנהגו
זה את זה בגמילות חסדים". וברושלמי (פאה פ"א ה"א) דרשו חז"ל בפסוק להלן (לב-מז) "כי
לא דבר רק הוא מכס" – זה תלמוד תורה... "ובדבר הזה תאריכו ימים" – זו גמילות חסדים.

מספרים חז"ל בגמרא (ב"מ פה:) על רבי חנינא ורבי חייא שכאשר היו מתנצחים זה עם
זה בהלכה, אמר רבי חנינא לרבי חייא: וכי עמי אתה מתנצה, הרי אילו תשתכח ח"ו תורה
מישראל, הייתי מחזירה בפלפול! השיב לו רבי חייא: אני עושה לתורה שלא תשתכח מעיקרא.

מה היה עושה רבי חייא? זרע זרעוני פשתן וקלע מהם רשתות וצד בהם צביים והאכיל בשרם
ליתומים, ומהעורות שלהם הכין מגילות קלף וכתב עליהם חמשה חומשי תורה ולימד בהם ילדים.
ובכך עשה שלא תשתכח תורה מישראל. ועל כך אמר רבי הקדוש: "כמה גדולים מעשי חייא".

וביאר רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל (בספרו בן יהודע) מדוע האכיל רבי חייא את היתומים מבשר
הצביים? משום שרצה בזה לשלב את מצות לימוד התורה עם מצוה נוספת של גמילות חסדים
וצדקה, כדי שתגין עליהם מצות גמילות חסדים וצדקה, שיביא לימוד התורה לידי גמילות חסדים.

עוד מבאר הבן יהודע, במה נחלקו רבי חנינא ורבי חייא? באיזו סברא התווכחו ביניהם?
אלא רבי חנינא היה עוסק בתורה יומם ולילה ולא בגמילות חסדים, אך רבי חייא היתה
דרכו לעסוק גם בגמילות חסדים בגופו. ובסברא זו נחלקו: רבי חייא אמר לרבי חנינא, לא
טוב אתה עושה בזה שאתה מונע עצמך לגמרי מגמילות חסדים, אלא עליך לאחוז בשניהם.
ורבי חנינא אמר להיפך, שלא טוב לבטל מעסק התורה אפילו לרגע. והביא חיזוק לדבריו
מכך שע"י שהיה חריף בתורה, יוכל להחזיר הלכות שישתכחו ח"ו ע"י פילפולו.

ואילו רבי חייא השיב לו כי גמילות חסדים שכרה כה גדול שמגין שלא ישתכחו הלכות
מישראל, וממילא לא יהיה צורך להחזירם בפילפול. והוכיח לו זאת בתיאור מעשיו כיצד
משלב את גמילות החסדים עם עסק התורה, ואז ראויה גמילות חסדים כזו להגן שלא
תשתכח שום הלכה מחכמי ישראל.

נאמר בפסוק (מיכה ה') "מה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת
עם אלוך". וביאר הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל: מהו "עשות משפט"? משפט היינו תורה.
וזאת התורה של איש ישראל אמיתי, האדם הישר, שאינו מרמה את האחרים ולא את עצמו,
אינו מסתפק בהיותו "מתמכין דאורייתא", בלבד, אלא עוסק גם כן בעצמו בתורה, ומקיים
כל מצוותיה בגופו. ואיזהי "אהבת חסד"? הנה הכתוב לא אומר "עשות חסד" כי אם "אהבת
חסד", כלומר: לא להיות אף פעם מוגבל בעשיית חסד כאדם האוהב דבר מסויים, אלא
לעולם אינו מסתפק בו במועט, אלא מתגבר ומוסיף והולך.

ולבסוף מסיים הפסוק "הצנע לכת עם אלוך". זו סגולה מיוחדת ונפלאה שמצטיינים בה כשרי
ישראל שכל מעשיהם יהיו בסתר ובחשאי ולא ידע בהם איש. עשיה לשמה ולא להתגאות חלילה.

עלון השבוע פרשת האזינו הוקדש לעילוי נשמת
רבי שמואל זאב הלוי בן ר' שלמה הלוי זולפסון ז"ל

נלב"ע יום ט"ז תשרי ב' דחודה"מ סוכות
ת.נ.צ.ב.ה.

להכיר טובה למטיבו ולא להיות כפוי טובה!

נלמד מהפסוק: "עם נבל ולא חכם" ... (פרק לב-ו)

ופירושו המפרשים (רש"י, רמב"ן, דעת זקנים ועוד) עם נבל – ששכחו הטובות שעשו להם. והוסיף הרמב"ן: "ולפי דעתי העושה טובות חיים יקרא נדיב, ומשלם רעה למי שהטיב עמו יקרא נבל... ולכן אמרו על נבל הכרמלי כשמו כן הוא נבל שמו ונבלה עמו, כי דוד עשה עמו טובה גדולה... והוא לא רצה לשלם לו גמול ועט במלאכיו ויבזהו... אם כן, יאמר הכתוב, הזאת תגמלו את השם על הטובות שעושה עמכם, עם נבל שהוא משלם רעה תחת טובה". עכ"ל.

כתב רבי יהודה החסיד ז"ל (בספר חסידים - קפה): לעולם לא יהא אדם כפוי טובה, כי ממהרים להפרע ממנו, שהרי נבל שהיה כפוי טובה לדוד ולעבדיו, ששמרו צאנו, וחומה היה להם, שנאמר (שמואל א - כה, טז) "חומה היה עלינו", מת לעשרת הימים, ושמעיו, שעשה לו רעה גדולה מזו, לא מת.

אלא שמעיו, בעבור שהיה קרוב לשאול, לא היה כפוי טובה, אלא דוד ואנשיו היו קרובים לנבל ועשו לו טובה, וכפוי טובה היה, לפיכך מיהרו להפרע ממנו, וכתוב (משלי יז, ג) "משיב רעה תחת טובה, לא תמוש רעה מביתו". עכ"ל.

מובא בפסוק (ירמיה ב-ג) שירמיהו הנביא הוכיח את עם ישראל באומרו: "כי שתיים רעות עשה עמי, אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות בארות נשברים אשר לא יכילו המים". ביאר הגאון **רבי אהרן הכהן זצ"ל** (מובא בפרחי אהרן) בשם חמיו **החפץ חיים** את הביאור הבא:

"מצד שני דברים, מתועב ונשחת הוא עזיבת האדם את ה', ללכת אחרי שרירות ליבו הרע: א) מצד הכרת הטוב, אשר מוטל על האדם להכיר חסד ה' עליו אשר מטיב לו ברוב רחמיו בכל צעדיו עלי אדמות מרגע צאתו לאויר העולם עד שובו לעפר. ב) מצד שבחר ללכת אחרי שרירות ליבו ויצרו הרע, וזה כשלעצמו עלבון גדול לכבוד השי"ת שמחליף את תורת ה' ומצוותיו בדברים מתועבים ומשחיתים. הוא שאמר ירמיהו הנביא: "כי שתיים רעות עשה עמי".

דברים אלו - אמר החפץ חיים - כלולים גם בתוכחת משה רבינו לישראל: "הלה' תגמלו זאת עם נבל ולא חכם" - הרי עשה עמכם רק טוב כשהוציא אתכם מכור הברזל ממצרים וישאכם על כנפי נשרים ונתן לכם את התורה והוליד אתכם אל הארץ הטובה. הוא שנאמר "הלא הוא אביך קנך" וגו'. ובנוסף, בעבור זה שאתם מתכחשים לחסד ה' עמכם וממירים תורתו בדברים אחרים שהם נגד רצונו, על כך ראוי לכנותכם "עם נבל ולא חכם", שהרי זקוקים אתם להמשך רחמיו וחסדיו גם לעתיד.

שאל כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג - רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצ"ל: מהו פשר הנאמר בפסוק (בפרשת כי תבוא) "ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלוקיך", הרי כבר מנה בפסוקים הקודמים את כל הטובות שה' עשה עמנו ביציאת מצרים ובביאת הארץ, א"כ מהו "כל הטוב" שחזר וציוה לשמוח בו?!

אלא, הסביר האדמו"ר, יש מי שמזכיר טובתו של הקב"ה רק בעת שנתרפא מחוליו או נחלץ מצרה ח"ו, אבל המעולה ממנו הוא מי שרואה בכל מצב שיהיה, כיצד נוהגים עמו מן השמים בחסד וברחמים, כי מאמין שה' ירחמהו כאב על בנו והכל לטובה.

כאשר אדם מביא ביכורים מפרי האדמה אשר נתן לו ה', זוכה שתתגבר בו אהבת השי"ת ויזכה למדריגה זו של "ושמחת בכל הטוב"... היינו לשמוח "בכל מה שיתן לך" מתוך אמונה ברורה שהכל לטובת האדם.

דרשת הודיה על הפלא הגדול...

בעת שפרצה מגיפת הכולירה בפרשבורג, לא פגעה באופן פלאי במאות בני הישיבה. וכאשר נעצרה המגיפה בחסד ה', נשא בעל החתם סופר דרשת הודיה "על החסד הגדול שהפליא על דרך הפלא, שלא פגע בשום תלמיד מהם שום חולי ומכאוב ולא שום ענין מהחולי ההוא".

את הפלא הגדול הזה תלה החתם סופר בזכות הקהילה. וכל-כך למה? משום שאילו היתה המגיפה פוגעת ח"ו באחד מבני הישיבה, היו עלולים אנשים מן הקהילה לתהות: כלום לא די לנו בחולים מקרבנו, שצריכים אנו לטפל בנערים מערים אחרות? ישובו לביתם ויחלו שם! ודיבורים אלו מעוררים היו דינים קשים על הקהילה. חס עליה הקב"ה, ושמר על בריאותם של בני הישיבה, שלא ליתן פתחון פה לנרגנים...

דרשות החת"ס - הגדת החת"ס

"כולי מלא הכרת הטוב אליו..."

סיפר הגה"צ רבי זן סגל שליט"א: כאשר ביקר פעם הגה"צ **רבי חיים ברים** זצ"ל בליקווד, תכנן לחזור בשעת לילה מאוחרת לסקווירא אך לא מצא מי שיסיעו נסיעה כזו שהיתה בת שעתיים. הציע עצמו אחד מתושבי ליקווד להסיעו לסקווירא. בתחילה סירב, אולם הלה עמד על דעתו שרצונו בכך. הסכים ונסע עמו לסקווירא. מאז היה רבי חיים, מתוך הכרת הטוב, מתקשר אליו בכל שנה, בערב ראש השנה, כדי לברכו ולהתברך ב"שנה טובה", כך במשך יותר מעשרים שנה.

באחת השנים בערב יום הכפורים, כאשר שהה רבי חיים ברים בבית המדרש בסקווירא, הרגיש חולשה נוראה אחרי שצם עשרה ימים, כדרכו לצום בכל עשרת ימי תשובה. עבר לפניו אברך אחד חשוך בנים ל"ע. קרא לו רבי חיים ובקש שיביא לו מעט מים חמים כדי שישתה ותחיה נפשו.

רץ האברך כהרף עין והביא לו מים כבקשתו. לאחר ששתה והוטב לו מעט, פנה רבי חיים אל האברך שהטיב עמו, ואמר לו: "בזאת זאת השנה הנך נושע!" האברך בהתרגשותו רץ אל בנו של רבי חיים וסיפר לו מה שאמר לו אביו. שאל הבן את אביו לפשר ההבטחה המפורשת (שלא היה נוהג לברך בכזה אופן), ענה לו רבי חיים:

"**היות** והאברך הזה החיה אותי ממש, הנני אסיר תודה לו וכולי מלא הכרת הטוב אליו ולכן בהכרח שיושע בזאת השנה"...

ואכן לתקופת השנה נושע האברך.

יש לציין, כי במשך השנה לא נח רבי חיים ולא שקט אלא הרבה עבור האברך בתפלות ותחנונים שיושע, עד שנושע בס"ד.

שנות חיים

הזדמנות להכיר טובה...

לעת זקנותו של הגה"צ רבי זיידל אפשטיין זצ"ל (משגיח תורה אור) נודע לו כי מתקיימת ביום הלוויה לאחד משרידי נובהרדוק ממשפחתו של **הסבא מנובהרדוק - הגה"צ רבי יוסף יוזל הורוביץ** זצ"ל. למרות חולשתו ועל אף מזג האויר שהיה קר, סגרירי וגשום במיוחד, הביע רבי זיידל רצונו להשתתף בהלוויה, ובמסירות צעד בהלוויה תחת גשם סוחף.

כשנשאל, מדוע ראה צורך לטרוח כל כך ולהשתתף בהלוויה אף שלא היה לו כל קשר עם הנפטר, השיב: הייתי בתקופה מסויימת בישיבת נובהרדוק בוורשא וקיבלתי בה תועלת, על כן היה לי כאן הזדמנות להכיר טובה לסבא מנובהרדוק...

לעבדו בלבב שלם

צדיק גזור...

תקופה קצרה לפני מועד נישואיו, סבל **רבי יעקב שלום סופר** זצ"ל מפריחה שפשטה על פניו, משראה אביו כי הפריחה המציקה אינה מראה סימני דעיכה, הלך לשאול בעצתו של בעל **החתם סופר** מה עליו לעשות שמא יש לדחות את מועד הנישואין.

ציוה החתם סופר שלא לדחות את זמן הנישואין. משארכו הימים ולא סרה המחלה שבו האב והבן והזכירו לפני החתם סופר כי שמחת הנישואין עומדת להתקיים בעוד יומיים בלבד ועדיין פני החתן מכוסות בפצעים. אך החת"ס נותר איתן בדעתו לבל ידחו את מועד החתונה, תוך שהוא מבטיח כי "יהיה טוב"...

והנה כבוא החתן ומשפחתו קרוב לעיר בה נערכה שמחת הנישואין, סרה לפתע המחלה לחלוטין מעל פני החתן, ועור פניו שב למראהו הבריא כבתחילה, והיה לנס. ואולם אך תמו שבעת ימי המשתה, שבה המכה לפניו של החתן הצעיר, והיה עליו לעסוק עוד ימים רבים ברופאים וברפואות עד שנרפא.

ספרא דמלכא

ודי להכימא...

מעשה בראש ישיבה שהוצרך לסדר קידושין לאחד מתלמידיו. אך התלבט מה לעשות עם קריאת הכתובה, מאחר שהכלה היא גירת-צדק ורוב קרובי המשפחה אינם יודעים זאת ועלולה להיות אי-נעימות גדולה כשיקראו בקול את נוסח הכתובה מנה של "גירותא", (במקום מאתים של בתולה) ואסור לשנות מהנוסח שקבעו חז"ל.

הוא הלך לשאול להכרעתו של **הגרי"ש אלישיב** זצ"ל מה עליו לעשות. שינה הרב אלישיב מהרגלו, ובמקום לפסוק ההלכה כדרכו במשפט קצר, נתן עצה לראש הישיבה בעזרת סיפור קצר שאירע אצל **רבי יצחק אלחנן ספקטור** זצ"ל (ואכה"מ) ומזה הבין השואל את הפתרון המחוכם המשאיר את קריאת נוסח הכתובה על כנו, וגם אינו פוגע במשפחות (המקריא את הכתובה יקרא בקול את שרוצה שישמעו ויבליע בחכמה את מה שלא רצוי לשמוע).

עפ"י "השקדן"

רואה את הנולד...

לפני מעל עשרים שנה בעת שהקימו באחד הישובים החילונים בית ספר מטעם "שובו" ו"נתיבות משה", היתה הסתה גדולה בתקשורת אודות "כפיה דתית" שכביכול מתנהלת באותו ישוב.

העוסקים במלאכת הקודש המשיכו ברישום התלמידים, וכאשר התקרבה פתיחת שנת הלימודים, הם נכנסו להגרא"ל **שטיינמן** זצ"ל והציגו בפניו בדאגה את תוכנית התקשורת להגיע לישוב ביום הראשון של פתיחת הלימודים בשעות הבוקר, כדי לצלם, לראיין את התושבים ולהסית אותם להפגין וכו' כנגד המוסד התורני.

יעץ להם הרב שטיינמן: "ביום הראשון ללימודים, אל תתחילו את הלימודים בבוקר אלא רק בשעות אחר הצהריים". הם שמעו לעצתו, ואכן באותו בוקר הגיעו צלמים ואנשי תקשורת התייצבו והמתינו לילדים שלא הגיעו. הם המתינו עד בוש עם המצלמות ומכונות התקשורת עד שנאלצו ללכת ושוב לא טרחו להגיע, ותהי הרווחה ולמחרת בבוקר כבר הגיעו התלמידים בשלום ובשלחה.

הלמות עמלים

כעצת האורים...

סיפר יהודי בעל תשובה: בהיותי בחור הציעו לי שידוך אשה שהיא גורת והרופאים קבעו לה זה מכבר שאינה יכולה ללדת ילדים בדרך הטבע. ניגשתי לשאול את הגאון **רבי נסים קרליץ** זצ"ל האם ראוי להנשא לה? השיב לי רבי נסים: "אפשר להתחתן עימה, כיון שקבעו חז"ל שגר שנתגייר כקטן שנולד, והרי היא בריאה חדשה!" ואכן-סיים האישי - נישאנו ונולד לנו בן במז"ט.

מתוך מאמר

כדבר האורים... ("ונהנין ממנו עצה ותושיה")

נערה חלתה. ביקשו את ברכת הגאון **רבי חיים קנייבסקי שליט"א**. שאל לשמה ואמרו "רבקה", הורה שיקראו לה "רבקה חיה". שמעה האמא ואמרה: היא קרויה על שם אמי ולאמי קראו רבקה חוה. אם מוסיפים שם שיוסיפו "חוה".

שאלו שוב את רבי חיים ואמר: "שיקראו לה רבקה חיה כפי שאמרת, ולא חוה". **כעבור** זמן קצר עלתה האמא לקבר ביום הזיכרון. ניקתה את המצבה וראתה שאכן אמה נקראה רבקה חיה ולא חוה, אלא שהיו"ד היתה נראית ארוכה בגלל לכלוך שהסתפח ונראה כו"ו...

מנחת תודה

ליטול עצה מזקני הדור - חכמי התורה, קודם כל פעולה חשובה וגורלית!

נלמד מהפסוק: "שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך" (פרק לב-ז)

ודרו חז"ל על הפסוק: "ואספת את זקני ישראל" (שמות טז-יח) לעולם זקנים מעמידים את ישראל [לתת להם קיום בעצתם הנבונה והישרה] אימתי ישראל עומדים: כשיש להם זקנים. למה כשהיה בית המקדש קיים היו שואלים בזקנים שנאמר "שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך" שכל מי שנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל (מד"ר שמות ג-ח). עוד אמרו חז"ל: נמשלו ישראל לעוף, מה העוף הזה אינו פורח בלא כנפיים, כך ישראל אינם יכולים לעשות דבר חוץ לזקנים (מד"ר ויקרא יא-ח)

הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל בהספדו על **הרב מפוניבז' - הגרי"ש כהנמן** זצ"ל (בתוך השבעה אלו תשכט) ביאר את דברי חז"ל הללו, וכך אמר:

"כתוב במדרש על הפסוק "ולזקני ישראל" - אמר רבי עקיבא נמשלו ישראל לעוף מה עוף זה אינו יכול לפרוח בלא כנפיים כך ישראל אין יכולין לעשות דבר בלא זקנים. שמעתי בביאור דברי המדרש כי עוף בלא כנפיים אינו סתם בריה בלא כנפיים, כי בריה שהיא לכתחילה בלי כנפיים, זוהי מציאותה ומצבה לחיות בלי כנפיים, אבל עוף מפני שבריותו עם מעלה זו של כנפיים שיכול הוא לעוף, על כן, כאשר קוצצים ממנו את כנפיו, איננו נשאר כעוף בלי כנפיים, אלא הוא עוף קטוע כנפיים, מפני שמציאותו והווייתו נבראה להיות עם כנפיים, אזי בלי כנפיים הוא לגמרי בלי ערך.

הוסיף רבי שמואל וביאר: "מי נותן את הכנפיים, את המעוף של כלל ישראל, איך כלל ישראל מתעלים כל כך, איך יכולים ישראל להתעלות, לצמוח ולגדול? כתוב כאן במדרש שזה רק מכוח זקני ישראל, וכמו שעוף בלא כנפיים אינו יכול לפרוח, כך הכנפיים של כלל ישראל. מי שמרים את כלל ישראל ונותן להם את הכוח להתעלות הם זקני ישראל, וממילא אם זוהי מציאות של כלל ישראל שהם בעלי כנפיים, אזי כשחסרים הם את זקני ישראל, לא רק שאיבדו את מעלת הכנפיים, אלא הם כעוף בלי כנפיים. (בהמשך ההספד המליץ ביאור זה על הרב מפוניבז')

עלינו לדעת כי בכוחם של חכמי התורה ליצור מציאות חדשה, ממש כמו שיש בכח התורה ליצור, ומזה נלמד מה רב כח התורה של הזקנים, וראה לכך מהמובא בגמרא (מכות כב:) שאף שנאמר בפרשת מלקות "ארבעים יכנו לא יוסיף" העמידו החכמים את מספר המלקות על שלושים ותשעה, ועל כך אמר רבא: "כמה טפשאי שאר אינשי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבא. דאילו בספר תורה כתוב "ארבעים" ואתו רבנן ובצרי חדא.

ומפרש המהר"ל ז"ל (בנתיבות עולם - נתיב התורה פרק יא) "כי החכמים הם עצם התורה, שאם לא כן, לא היה בידם כח למעט מן ארבעים מכות, אפילו יש בידם דרש, מכל מקום אם לא היו החכמים עצם התורה, אין ראוי לפחות דבר מן התורה על ידי החכמים שדרשו וקיבלו כד. כי הם פוחתים מן התורה, כי בתורה כתוב בפירוש "ארבעים יכנו". אלא שגם החכמים עצם התורה, והתורה יש בה כח לפרש התורה. ולכך אמר "כמה טפשאי..." כי גם הם עצם התורה, ולכך יש כח בחכמים למעט - עפ"י דרשותיהם וחכמתם - אחד מן המספר.

זמי בעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

מעשה באפס מיותר

מספר לנו בעל רשת מזון ממרכז הארץ:

לפני מספר שנים נכנסה אישה לאחת החנויות, לקנות קצת עופות לכבוד שבת. חתכתי, שקלתי ארזתי ואמרתי לה את המחיר. אבל במקום לשלם היא התחילה להתווכח, שזה יקר מידי וכו'. מכיוון שאין לנו "מחירון מיוחד למתווכחים" אמרתי לה זה המחיר הקבוע, זה המחיר האחד לכולם, וזה מה שכולם משלמים. משראתה שאלו הם פני הדברים, היא החליטה לוותר על חלק מהמאכלים, ולהשאיר אותם בחנות - למרות שהדברים כבר נארזו עבורה.

בהמשך התור עמד אברך. לאוזניו הגיעו הדין-ודברים' אך מכיוון שלא שמע את הפרטים שאל על מה נסוב הדיון? אמרתי לו דברים כהווייתם. האשה ביקשה לקנות כמה דברים, התווכחה על המחיר, והחליטה להשאיר חלק מהמוצרים בחנות.

הסיפור מאוד נגע לליבו, והוא אפילו התרעם: "איך אתם יכולים להתווכח עם בן-אדם שבא לקנות אוכל? עופות זה לא "מותרות" - זה אוכל! אמרתי לו - ממשיך בעל רשת המזון - שאם אדם ידפוק אצלי, או אצל שְׁתָּפִי בבית, הוא כמובן יקבל צדקה בשפע. אבל פה זה עסק ולא גמ"ח, אתה לא יכול לעשות איפה-ואיפה בין הלקוחות. אם נקבע את המחירים בהתאם לרמת הוויכוח של הלקוח תיווצר לנו פה אנדרלמוסיה - אתה לא מסכים איתי?!"

הוא לא הסכים. כלל לא הסכים: "האשה רצתה אוכל. אוכל פשוט. למה מתווכחים איתה?!"

ניסיתי שוב להסביר לו מכיוון שונה, אבל זה לא נתפס לו בראש. "לא מתווכחים כשאדם רוצה לרכוש אוכל. נקודה".

אם לא היה מתרחש בזמן-זה משהו חריג, יכול היה הוויכוח הזה להימשך שבעה ימים ושבעה לילות רצופים...

אבל אז קרה משהו חריג.

* * *

"יודע מה? הפתיע האברך - "בוא נפתח כרטיס לקוחות שמיועד בדיוק למקרים מעין אלו. בכל פעם שמגיע לקוח שמתווכח על המחיר, וניכרים דברי אמת שזה בגלל שאין לו, תפחיתו לו מהמחיר ותרשמו את זה ב"כרטיס הלקוחות". ככה ניצור מעין "קרן קטנה" ששם יצטברו החובות של אותם עניים. בכל פעם שיצטבר שם חוב של כמה מאות שקלים, תתקשרו אלי וכאשר אניע לחנות אסגור בלי נדר את החוב".

תכל'ס: ככה הסיפור כבר מתנהל בחנות כמה שנים!

בכל פעם שאנו מזהים מקרה של וויכוח שנובע מתוך

מצוקת אמת, אנחנו רושמים את הסכום החסר בכרטיס החדש. כך נמנע צער, כך נמנעים ויכוחים מיותרים, וכך זוכים הלקוחות לקבל את שלהם בדרך הכי מכובדת. הם הרי לא מעלים על דעתם שמישהו משלם בשבילם.

* * *

אז למה אני מספר לך את כל זה? בגלל ההמשך:

שבוע שעבר נכנס לחנות האברך, אמרתי לו אתה יודע שיש לך כאן חוב קטן... הוא שאל "חוב שלי פרטי - או מהכרטיס שפתחנו?" אמרתי לו שהחוב זה בקרן הקטנה, וכבר מדובר בסכום של 1,050 ₪. בתגובה הושיט האברך כרטיס אשראי וביקש לחייב אותו ב-1,500 ₪. כך גם החוב יכוסה, וגם תישאר מקדמה על סך 450 ₪ לקראת החגים והצרכים המרובים.

גיהצתי את הכרטיס, הקלדתי את הסכום, ובינתיים יצא האברך החוצה (קורונה, זוכרים?) להמתין לקבלה.

שוד ושבר! במקום להקליד 1,500 ₪ הקלדתי 15,000 ₪. אסון!

ניסיתי שוב ושוב לבטל את העסקה, אך ללא הצלחה (אולי זה קשור למערכות חדשות במכשירי כרטיסי האשראי למניעת גניבות, אולי התכסיתי בזיעה קרה. האברך ממתין בחוץ לקבלה, ואני אנה אני בא? האצבעות רועדות, אני לא מצליח לבצע את השינוי...

קפצתי החוצה בבהלה חיוור כולי. סיפרתי לו מה קרה וביקשתי "תתקשר דחוף לחברת האשראי. תבקש ביטול! אני לא מצליח..."

הייתי המום מהתגובה שלו.

* * *

"לא נורא. שיישאר. זה בסדר" ככה בשלוות-נפש...

לא ידעתי מה להגיב. מה זאת אומרת שיישאר? זה 15,000 ₪!!!

הייתי בטוח שהוא לא הבין את הבעיה. חזרתי והסברתי לו את הפאשלה, אך הוא בשלו. זה בסדר...

בעיקר יצאתי מדעתי משלוות הנפש בה הוא התייחס לפנצ'ר.

"תראה" התחיל האברך להסביר את עצמו "מאז שפתחנו את הקרן הקטנה הוא אני רואה בחוש כיצד הקב"ה מיטיב אתנו בתחום הכלכלי" - - -

נכון - מסיים בעל רשת המזון - בטח הוא עשה לעצמו חשבון מאיפה ואיך וכיצד הוא יגייס את הסכום הענק הזה לטובת העניים. אבל מאיפה הוא גייס את שלוות הנפש הלזו?! שלוות הנפש לא רק כשזה נוגע לדברים אישיים שלו, אלא שלוות הנפש כשזה מגיע לעזרה לזולת, מאיפה?

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

מוקדש לעילוי נשמות
רבי שלמה פינחס ז"ל בן יבלחט"א רבי אברהם חפוטא
נלב"ע יום כ"ג תמוז תש"פ
ת.נ.צ.ב.ה.

